

ЯВИЩЕ ПОЛІСЕМІЇ У ЮРИДИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Об'єктом нашого дослідження є юридичні терміни – багатозначні слова сучасної китайської мови, предметом – структурно-семантичні особливості юридичних термінів – багатозначних слів сучасної китайської мови, джерельною базою – китайсько-російський юридичний словник на 16 тисяч термінів та словосполучень, Кримінально-процесуальний кодекс КНР, Цивільно-процесуальний кодекс КНР.

Полісемія (грец. Πολυσημία – багатозначний) – багатозначність, наявність у мовній одиниці (слові, терміні, граматичній формі, синтаксичній конструкції) кількох значень [Яйцева 1998, 382]. Полісемія реалізує потенційні можливості слова і репрезентує природний розвиток лексичної системи мови.

У сучасному китайському мовознавстві виділяють 单义词 – однозначні слова, 多义词 – багатозначні слова, а також 多义词素 – багатозначні морфеми [葛本仪 2007, 175].

Однозначні слова мають одне значення, співвідносяться з одним поняттям, можуть бути як односкладовими, так і багатоскладовими. На нашу думку, тут також доцільно виділяти й **однозначні морфеми** 单义词素, які можуть вживатися у багатоскладових словах. Наприклад, однозначне односкладове слово 豹 bào ‘леопард, пантера’ може бути морфемою у складі багатозначного двоскладового слова 豹子 bàozǐ – 1) ‘леопард’, а також вживатися у значенні 2) ‘три очка’ (на гральних костях). Інший варіант – однозначне односкладове слово і морфема 氧 yǎng ‘кисень’ утворює однозначне багатоскладове слово 氧化 yǎnghuà ‘окислювання’.

Наприклад, нижчеподане слово має чотири значення, які випливають одне з одного (за словником сучасної китайської мови [现代汉语词典 1998]): 记录 jìlù 1) записувати; реєструвати → 2) запис; протокол → 3) реєстратор (людина) → 4) рекорд. Перше значення позначає дію чи процес, друге – результат цієї дії чи процесу, третє – позначає людину, яка виконує цю дію, четверте – певний особливий результат, що виник внаслідок дії. Китайсько-російський юридичний словник [Ахметшин, Ли Дзєпин 2005] реєструє лише перші два значення цього слова. Коли слово лише виникає у мові, воно однозначне. Чим більше слово функціонує, тим більше значень воно може набути. Тому такі слова називають **багатозначними словами**. Багатозначні слова можуть утворюватися як з однозначних морфем, так і з багатозначних.

Мова розвивається, слова і їхнє значення теж зазнають змін. Деякі слова у стародавній китайській мові були однозначними, а в сучасній – стали багатозначними. Деякі елементи були словами, а зараз стали лише морфемами і не можуть вживатися самостійно. Семантичний еквівалент слова і морфеми створює складну семантичну ситуацію, яка найбільше проявляється в односкладових словах. У різний історичний період значення слова і морфеми може бути відмінним.

Проаналізуємо деякі сучасні значення односкладових морфем: 习: 1) тренуватися; повторювати 学习; 复习; 练习; 2) уміти; знати; навичка 习见; 习闻; 3) звичка; звичай 习惯; 积习; 恶习; 观: 1) дивитися; спостерігати; споглядати 观日出; 走马观花; 坐井观花; 2) огляд; вид 奇观; 改观; 3) погляд; думка 乐观; 悲观; 世界观. Обидві морфеми мають по три різних значення, але вживаються лише у складних словах СКМ, тому їх можна називати лише **багатозначними морфемами**.

Наступні дві морфеми також мають по кілька значень, але можуть вживатися як самостійно у реченні, так і в межах складного слова: 欠: 1) заборгувати; бути в боргу;

2) не вистачати; бракувати; 冰 1) лід; 2) замерзати; 3) заморожувати; охолоджувати. Тому їх можна називати **багатозначними словами і багатозначними морфемами, в усіх значеннях.**

宝: 1) коштовність; скарб 国宝; 2) дорогоцінний; коштовний 宝石; 3) дорогоцінний, високошановний 宝号; Ваша шановна фірма; 宝眷; 书: 1) писати; 2) письмо; 3) книга; 4) лист; 5) документи. Лише перше значення 宝 і третє значення 书 можуть вживатися самостійно, тому з точки зору СКМ це одночасно **однозначні слова і багатозначні морфемми**, оскільки кожне зі значень може утворювати нові слова.

飞: 1) літати, ширяти; 2) курсувати у повітрі (про літак); 3) плисти у повітрі; 4) нестися, мчатися 飞跑; 5) розноситися, поширюватися; 6) неочікуваний 飞灾; 飞祸; 走: 1) ходити (пішки); 2) бігти; 3) ходити, рухатися, діяти, бути в русі; 4) іти, їхати; відбувати; 5) навідувати; 6) проходити мимо; 7) пропускати повітря; спускати; 8) втрачати (напр., колір, форму). Обидві морфемми багатозначні, перше, друге та третє значення 飞 вживаються як просте слово, 走, окрім другого значення, вживається теж як просте слово, тому вони одночасно є **багатозначними словами, не в усіх значеннях, і багатозначними морфемами.**

Загалом ми нарахували вище **чотири різновиди багатозначних односкладових морфем**: 1) багатозначні морфемми; 2) багатозначні слова і багатозначні морфемми, в усіх значеннях; 3) однозначні слова і багатозначні морфемми; 4) багатозначні слова, не в усіх значеннях, і багатозначні морфемми. Багатозначні морфемми як компонент складного слова утворюють як багатозначні складні слова, так і однозначні складні слова, а також багатозначні й однозначні словосполучення.

А. Семенас виділяє такі **види полісемії**: ланцюгову, радіальну, ланцюгово-радіальну. Також виокремлює таке поняття, як **дієслова з широкою семантикою** (开、打、发). **Закони розвитку значення слова**: звуження, розширення, зміщення (метафора та синекдоха) [Семенас 2007, 177–190].

Ге Бень'ї пропонує такі **причини виникнення багатозначності** [葛本仪 2007, 175]:

1. **引申法 розширення значення слова.**

Наприклад, слово 老 lǎo має такий розвиток свого значення: 1) 老人 **стара** людина; → 2) 老关系 **давні** стосунки; → 3) 老机器 **застаріле** обладнання; → 4) 老地方 те ж саме місце (**колишнє**).

2. **比喻法 метафора** – певні слова та словосполучення розкривають сутність одних явищ та предметів через інші за схожістю чи контрастністю (за формою, зовнішнім виглядом, розташуванням), також можливий термін **借喻法**.

酝酿 yùnniàng: 1) бродити (про вино); → 2) назривати (про події); готувати, виношувати (план);

冻结 dòngjié: 1) замерзнути (напр., про ріку); → 2) заморозити (рахунки), призупинити хід розвитку.

3. **借代法 метонімія** – на відміну від метафори, метонімічне зіставлення предметів відбувається не за ознакою їхньої подібності, а за ознакою їхньої суміжності, тобто належності їх до одного кола явищ, до понять одного порядку, пов'язаних часовими, просторовими, причинно-наслідковими та іншими відношеннями. Розрізняють такі **різновиди метонімії**: метонімія **місця** (в основі – заміщення назви об'єкта вказівкою на місце його розташування), метонімія **часу** (в основі – заміщення назви події вказівкою на час, коли вона відбувалася), метонімія **засобу** (в основі – заміщення назви дії вказівкою на знаряддя, яким вона була здійснена), метонімія **належності** (в основі – заміщення назви предмета вказівкою на ім'я його творця), метонімія **матеріалу** (в основі – заміщення предмета вказівкою на матеріал, з якого цей предмет зроблений). Наприклад: 翻译 fānyì: 1) переклад; перекладати; → 2) перекладач.

Тут можна виділяти **синекдоху 提喻法** як різновид метонімії, заснований на кількісному зіставленні предметів та явищ; вживання однини у значенні множини і, навпаки, визначеного числа замість невизначеного, видового поняття замість родового тощо.

4. **特指法 спеціальне посилення (звуження значення).**

喜事 xǐshì 1) радісна подія; → 2) весілля (одне з кола радісних подій).

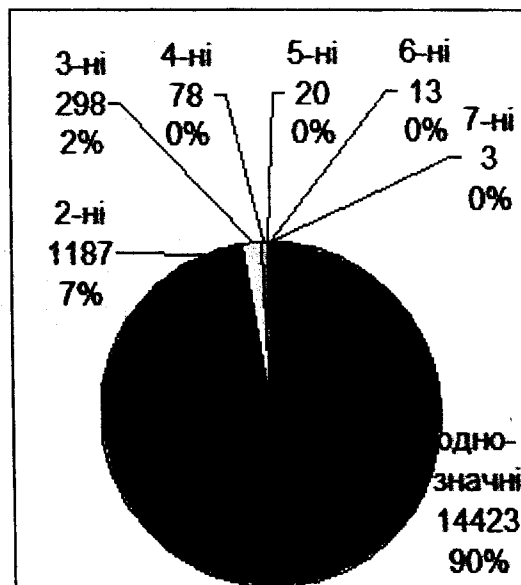
На практиці слова можуть поєднувати кілька причин багатозначності, як-от, наприклад, слово 负担 fūdān: 1) нести (відповідальність) → 2) відповідальність, навантаження; → 3) вантаж, тягар [现代汉语词典 1998]. Друге значення слова виникає шляхом розширення першого, третє – метафора до першого.

Китайсько-російський юридичний словник [Ахметшин, Ли Дэпин 2005] подає такі п'ять значень слова 负担 fūdān: 1) нести (витрати); 2) вантаж; тягар; навантаження; обтяжувати; 3) заставне право; обтяжувати заставою; 4) обов'язок; зобов'язання; борги або грошові зобов'язання; 5) податок; мито. Тобто значення №3 і №5 – більше юридичні і з'явилися поступово з розвитком матеріальних відносин у суспільстві. Так, у книзі “Податковий кодекс Китаю” [中国税法 2006] зустрічаємо 676 разів слово 负担, у таких словосполученнях, як 额外负担 ‘додашкове навантаження’, 税收负担 ‘податкове навантаження’, 税负 ‘податкове навантаження’, 合理负担 ‘справедливий податок’, 稳定负担 ‘стабільний податок’, 农业负担 ‘податок на сільське господарство’, 财政负担 ‘фінансовий тягар’, 负担水平 ‘рівень податків’, 切实减轻纳税人负担 ‘ефективно знизити податкове навантаження на платників податків’, добре видно, як слово 负担 ‘тягар’ набуває значення словосполучення 税收负担 ‘податкове навантаження, податок’. У свою чергу, одвічне слово 税收 податок вживається 7595 разів і також набуває другого значення: 税收 shuishōu 1) податок; збір; мито; обкладати податком або митом → 2) державні прибутки; прибуткові статті бюджету; бюджет.

Отже, ми бачимо, як слова в процесі вживання набувають нових значень, з одного боку, урізноманітнюють мову, а з другого – створюють проблему синонімії, яка особливо небажана для терміносистеми. Втім, видно, що мова більш схильна до вживання слів в основному, а не в метафоричному значенні, тому слово 税收 ‘податки’ вживається набагато частіше за слово 负担 ‘тягар; податок’.

Для розуміння цілісної картини явища полісемії юридичних термінів сучасної китайської мови нами на основі китайсько-російського юридичного словника [Ахметшин, Ли Дэпин 2005] було побудовано діаграму кількісної характеристики значень слова:

Діаграма №1
Кількісні характеристики значень слова юридичних термінів сучасної китайської мови

На діаграмі зазначено кількість значень слова, абсолютні цифри кількості слів та їхні відповідні відсотки до загальної кількості слів у словнику. Сегменти діаграми розташовані у порядку від більшого до меншого за годинниковою стрілкою. Таким чином, видно, що

всього у словнику налічується 1599 полісемічних слів та словосполучень, які складають 10% загальної кількості словникових статей. До полісемічних слів ми віднесли усі ті, що мають два і більше значень у згаданому словнику. Максимальна кількість значень слова сягає семи. Найбільшу ж кількість полісемічних слів складають двозначні слова (1187 слів), далі, зі зростанням кількості значень, зменшується кількість слів у словнику, тобто спостерігається зворотна залежність.

Щоб краще зрозуміти суть проблеми, спробуємо проаналізувати слово 处理 chǔlǐ, яке за китайсько-російським юридичним словником [Ахметшин, Ли Дэпин 2005] має такі сім значень: 1) відчувувати; розпоряджатися (майном); 2) розглядати; вирішувати (справи, суперечки); 3) управляти; керувати; здійснювати контроль; регулювати; розпоряджатися; 4) починати процес; переслідувати (у судовому порядку); карати; 5) вирішувати; визначати; вести (справи); укладати (угоди); 6) вести переговори (про укладання договору); 7) лікувати (хворого).

Цікаво, що за словником сучасної китайської мови [现代汉语词典 1998] згадане слово має лише чотири значення: 1) 安排 'вести' (事物); 解决 'вирішувати' (问题): ~日常事务; 2) 处治; 惩办 'карати': 依法~ | ~了几个带头闹事的人; 3) 指减价或变价出售: ~品 'знижені в ціні товари'; 4) 用特定的方法对工件或产品进行加工, 使工件或产品获得所需要的性能: 热~ 'термічна обробка'. Оскільки значення 3) і 4) не увійшли до словника юридичних термінів, виявилось, що слово 处理 як юридичний термін на сьогодні набуло додатково п'ять нових значень, окрім початкових етимологічних.

Дослідимо окремо складові морфеми слова 处理: 处 chǔ 1) перебувати; розташовуватися; 2) жити; існувати; 3) уживатися; ладити; 4) займатися справами; розпоряджатися; вирішувати (проблеми); 5) накладати стягнення; карати; 理 lǐ 1) управляти, відати (справами); 2) упорядковувати; 3) звертати увагу; 4) справедливість, правда; істина; 5) фізика; 6) природничі науки; 7) прожилки (напр., у камені). Як бачимо, обидві морфеми полісемантичні, як односкладові слова – теж мають по кілька значень, тобто є багатозначними словами не в усіх значеннях і багатозначними морфемами.

Подивимось, у яких значеннях вживається полісемічне слово 处理 у Кримінально-процесуальному кодексі КНР (КПКК) [中华人民共和国刑事诉讼法 2009]:

... (四) 依照刑法告诉才处理的犯罪, 没有告诉或者撤回告诉的; (стаття 15 КПКК);

...4) у випадку відсутності скарги від потерпілого або якщо її відкликано, якщо розслідування злочину відповідно до Кримінального кодексу можливе не інакше, як за скаргою потерпілого;

... (四) 与本案当事人有其他关系, 可能影响公正处理案件的。 (стаття 28 КПКК);

...4) якщо зазначені особи будь-як інакше пов'язані зі сторонами, що беруть участь у справі, і можуть вплинути на справедливе розв'язання справи.

法庭查明证人有意作伪证或者隐匿罪证的时候, 应当依法处理。 (стаття 47 КПКК);

Якщо суд виявить, що свідок навмисне подає неправдиві свідчення або приховує докази злочину, то суд повинен діяти відповідно до закону.

对于有下列情形的人, 任何公民都可以立即扭送公安机关、人民检察院或者人民法院处理; (стаття 63 КПКК);

Будь-який громадянин може негайно затримати й доставити в органи суспільної безпеки, у народну прокуратуру або у народний суд для ухвалення рішення таких осіб:

对于不属于自己管辖的, 应当移送主管机关处理, 并且通知报案人、控告人、举报人; (стаття 84 КПКК);

(Якщо ці заяви, скарги, повідомлення) непідсудні вищевказаним органам, то вони повинні бути спрямовані для розгляду до компетентних органів, з повідомленням про це заявників, осіб, що подали скаргу чи повідомили про злочин;

对被不起诉人需要给予行政处罚、行政处分或者需要没收其违法所得的, 人民检察院应当提出检察意见, 移送有关主管机关处理。有关主管机关应当将处理结果及时通知人民检察院。 (стаття 142 КПКК);

Народна прокуратура повинна представити прокурорську думку і передати матеріали справи до відповідних компетентних органів для провадження по особах, стосовно яких було відмовлено в пред'явленні обвинувачення, але щодо яких існує необхідність у

залученні до адміністративної відповідальності, накладенні адміністративного стягнення або конфіскації доходів, отриманих незаконним шляхом. Відповідні компетентні органи повинні вчасно повідомити народній прокуратурі про результати **провадження**.

... (一) 告诉才处理的案件; ... (стаття 170 КПКК);

...1) справи, які **розглядаються** тільки за заявою...

人民法院对于自诉案件进行审查后, 按照下列情形分别处理: 自诉人经两次依法传唤, 无正当理由拒不到庭的, 或者未经法庭许可中途退庭的, 按撤诉处理。 (стаття 171 КПКК);

Народний суд, після ознайомлення з порушеною за приватним звинуваченням справою, з урахуванням обставин **приймає** одне з таких **рішень**: ... Якщо особа, що подала приватну скаргу, без поважної причини не з'явилася в суд після дворазового відповідно до закону виклику за повісткою або якщо вона без дозволу суду залишила залу суду, то **розгляд скарги відміняється**.

共同犯罪的案件只有部分被告人上诉的, 应当对全案进行审查, 一并处理。 (стаття 186 КПКК);

Якщо касаційна скарга у справах про злочини, скоєні у співучасті, подана лише деякими з обвинувачуваних, то справа однаково повинна бути розглянута повністю і **рішення виносяться** по усій справі.

任何单位和个人不得挪用或者自行处理。 . . . 对违禁品或者不宜长期保存的物品, 应当依照国家有关规定处理。 . . . 司法工作人员贪污、挪用或者私自处理被扣押、冻结的赃款赃物及其孳息的, 依法追究刑事责任; (стаття 198 КПКК);

Жоден орган чи особа не можуть привласнювати їх або самостійно **розпоряджатися** ними (арештовані цінності й заблоковані рахунки). Із забороненими предметами або предметами, термін зберігання яких закінчився, необхідно **розпоряджатися** згідно з відповідними положеннями державних законів. Співробітники судових органів, викриті у хабарництві, присвоєнні або самовільному **розпоряджанні** арештованими краденими грошми чи речами, заблокованими рахунками, а також відсотками з них, відповідно до закону притягаються до кримінальної відповідальності;

各级人民法院院长对本院已经发生法律效力判决和裁定, 如果发现在认定事实或者在适用法律上确有错误, 必须提交审判委员会处理。 (стаття 205 КПКК);

Якщо голова народного суду відповідного рівня виявить, що у вирокі і рішенні цього суду, які вже вступили у законну силу, допущені помилки в оцінці фактичних обставин або в застосуванні закону, то він повинен передати справу на **вирішення** у судовий комітет.

罪犯在服刑期间又犯罪的, 或者发现了判决的时候所没有发现的罪行, 由执行机关移送人民检察院处理。 (стаття 221 КПКК);

Якщо злочинець під час відбування покарання знову вчинив злочин або виявиться, що до моменту винесення вироку має місце нерозкритий злочин, то органи, що виконують вирок, повинні передати справу до народної прокуратури для **ухвалення рішення**.

Як бачимо, навіть у межах одного нормативного документа слово 处理 розкриває свою багатозначність. Добре видно, як полісемія в одній мові виявляє синонімію в іншій. Людина як носій мови не завжди усвідомлює, що слово полісемічне, інколи – лише коли починає процес перекладу. Таким чином, у межах лише одного нормативно-правового акта ми виявили такі значення слова 处理: **розслідування злочину; вирішення (справи); діяти; вирішення; розгляд; провадження; приймати рішення; ухвалення рішення; розпоряджатися (майном)**.

Слово 审查 shěnchá має у словнику [Ахметшин, Ли Дэпин 2005] такі значення: 1) опитування, допит у суді; слідство, розслідування; попереднє розслідування справи (магістратом); опитувати, допитувати в суді; розслідувати в суді; 2) розгляд; розглядати; 3) огляд, обстеження (медичне); огляд; експертиза; проводити огляд; 4) огляд; перевірка; оглядати; перевіряти.

Подивимось, у яких значеннях вживається полісемічне слово 审查 у Цивільно-процесуальному кодексі КНР (ЦПКК) [中华人民共和国民事诉讼法 2007]:

人民法院对当事人提出的异议, 应当审查。 (стаття 38 ЦПКК)

Народний суд повинен **розглянути** заперечення, пред'явлені сторонами.

人民法院应当按照法定程序，全面地、客观地审查核实证据。(стаття 64 ЦПКК)

Народний суд у встановленому законом порядку всебічно й об'єктивно вивчає і перевіряє докази.

人民法院对有关单位和个人提出的证明文书，应当辨别真伪，审查确定其效力。(стаття 65 ЦПКК)

Народний суд перевіряє достовірність і визначає чинність документів, поданих відповідними організаціями та приватними особами.

人民法院收到起诉状或者口头起诉，经审查，认为符合起诉条件的，应当在七日内立案，并通知当事人；(стаття 112 ЦПКК)

При отриманні письмової чи усної позовної заяви народний суд перевіряє її у разі, якщо визнає, що умови пред'явлення позову дотримані, протягом семи днів порушує цивільну справу, про що повідомляє сторони;

第二审人民法院应当对上诉请求的有关事实和适用法律进行审查。(стаття 151 ЦПКК)

Згідно з вимогами, зазначеними у скарзі, народний суд другої інстанції перевіряє факти і правильність застосування законодавства.

申请人已提供鉴定结论的，应当对鉴定结论进行审查。(стаття 171 ЦПКК)

Якщо заявник подав висновок експертизи, народний суд робить перевірку висновку експертизи.

人民法院受理申请后，经审查核实，应当发出财产认领公告。(стаття 175 ЦПКК)

Після прийняття заяви на розгляд і перевірки фактів народний суд видає публічне оголошення про визначення приналежності майна.

... 人民法院审查属实后，应当作出新判决，撤销原判决。(стаття 176 ЦПКК)

...Після перевірки і підтвердження фактів народний суд виносить нове рішення і скасовує своє колишнє рішення.

...不提交书面意见的，不影响人民法院审查。(стаття 180 ЦПКК)

...Ненадання іншою стороною відгуку на заяву не впливає на розгляд справи народним судом.

人民法院受理申请后，经审查债权人提供的事实、证据，...(стаття 193 ЦПКК)

Після перевірки викладених кредитором обставин і представлених доказів народний суд...

...经人民法院组成合议庭审查核实，裁定不予执行：(стаття 213 ЦПКК)

...а народний суд розгляне і перевірить їх у колегіальному складі.

Таким чином, слово **审查** у межах одного нормативно-правового акта має такі значення: **розглядати; вивчати; визначати; перевіряти; перевірка; розгляд справи.**

Слово **规定** *guīding*: 1) установлення в законодавчому порядку; законодавчий, нормативний акт; узаконення; законоположення; правовий припис; веління; норма права; встановлювати, пропонувати в законодавчому порядку; передбачати, постановляти (у законі, договорі); регламентувати; обумовлювати; 2) умова, постанова, положення (договору, закону тощо); регламентування; норма; правило; постанова, статут, інструкція; обумовлювання, умова; застереження.

У Кримінально-процесуальному кодексі КНР (КПКК) [中华人民共和国刑事诉讼法 2009] слово **规定**:

除法律特别规定的以外，其他任何机关、团体和个人都无权行使这些权力。人民法院、人民检察院和公安机关进行刑事诉讼，必须严格遵守本法和其他法律的有关规定。(стаття 3 КПКК)

За винятком окремо встановлених законом випадків, жодні інші органи, організації чи окремі особи не мають права здійснювати ці функції. Народний суд, народна прокуратура і органи суспільної безпеки, здійснюючи провадження у кримінальних справах, повинні суворо дотримуватися цього Кодексу і відповідних положень інших законів.

国家安全机关依照法律规定，办理危害国家安全的刑事案件，行使与公安机关相同的职权。(стаття 4 КПКК)

Органи державної безпеки відповідно до закону здійснюють провадження у кримінальних справах у сфері злочинів проти державної безпеки і мають ті ж повноваження, що й органи суспільної безпеки.

(六) 其他法律规定免予追究刑事责任的。(стаття 15 КПКК)

б) внаслідок **передбачених** іншими законами обставин, що звільняють особу від кримінальної відповідальності.

对于外国人犯罪应当追究刑事责任的,适用本法的规定。(стаття 16 КПКК)

Стосовно іноземних громадян, що вчинили злочин і підлягають притягненню до кримінальної відповідальності, застосовуються **положення** цього Кодексу.

专门人民法院案件的管辖另行规定。(стаття 27 КПКК)

Підпорядкування справ, що підлягають розгляду в спеціальних народних судах, **установлюється** окремо.

审判人员、检察人员、侦查人员不得接受当事人及其委托的人的请客送礼,不得违反规定会见当事人及其委托的人。审判人员、检察人员、侦查人员违反前款规定的,应当依法追究法律责任。(стаття 29 КПКК)

Суддя, прокурор і слідчий не повинні приймати від сторін, що беруть участь у справі, або їхніх довірених осіб запрошення і подарунки, а також не повинні, порушуючи **закон**, зустрічатися зі сторонами, що беруть участь у справі, або з їхніми довіреними особами. Суддя, прокурор і слідчий, що порушили **зазначене** положення, повинні бути відповідно до закону притягнуті до юридичної відповідальності.

Отже, слово **规定** у межах одного нормативно-правового акта має такі значення: **встановлений; передбачений; зазначений; положення; закон; установлювати.**

Розберемо значення слова **指定** zhìdìng – 1) призначення; призначати (на посаду); призначений; 2) указувати; наказувати; пропонувати – у Кримінально-процесуальному кодексі КНР (КПКК) [中华人民共和国刑事诉讼法 2009]:

上级人民法院可以指定下级人民法院审判管辖不明的案件,也可以指定下级人民法院将案件移送其他人民法院审判。(стаття 26 КПКК)

Народний суд вищої інстанції може **дати вказівку** народному суду нижчої інстанції про розгляд справи, підпорядкування якої не встановлено, а також може **дати вказівку** народному суду нижчої інстанції про передачу справи на розгляд іншому народному суду.

公诉人出庭公诉的案件,被告人因经济困难或者其他原因没有委托辩护人的,人民法院可以指定承担法律援助义务的律师为其提供辩护。(стаття 34 КПКК)

У випадках, коли у справах, що порушені державним обвинуваченням, у суді бере участь державний обвинувач і в обвинувачуваного у зв'язку з матеріальними труднощами або через інші причини немає захисника, народний суд може **призначити** такій особі для його захисту адвоката, в обов'язки якого входить надання юридичної допомоги.

...(一) 未经执行机关批准不得离开住处,无固定住处的,未经批准不得离开指定的居所;...(стаття 57 КПКК)

...1) не залишати місце проживання без дозволу виконавчих органів, а особам, що не мають постійного місця проживання, без дозволу залишати **призначене** для проживання місце...

...合议庭由院长或者庭长指定审判员一人担任审判长。...(стаття 147 КПКК)

...У судовій колегії один із суддів **за вказівкою** голови суду або начальника палати здійснює функції головуючого судді...

Таким чином, слово **指定** у межах одного нормативно-правового акта має такі значення: **дати вказівку; призначити; призначений; вказівка.**

Отже, ми довели на практиці, що юридичній термінології китайської мови властиві загальномовні закони полісемії, яка певним чином економить мовні засоби вираження. Навіть у межах одного нормативно-правового акта, іноді – статті слова китайської мови можуть виявляти по кілька різних значень, що не ускладнює їхнього сприйняття, оскільки значення слова у реченні мотивується його приналежністю до відповідного члена речення та сполучуваністю з іншими словами.

Наш квантативний аналіз показав: усього у китайсько-російському юридичному словнику [Ахметшин, Ли Дзэпин 2005] налічується 1599 полісемічних слів та словосполучень, що складає 10% обсягу словника. Найбільшу кількість становлять полісемічні слова із двома значеннями – 7%, або 1187 одиниць із 16022-х. Втім, у межах тексту це явище не настільки поширене.

ЛІТЕРАТУРА

- Ахметшин Н.Х., Ли Дэтин.* Китайско-русский юридический словарь. Право. Экономика. Финансы. Москва, 2005.
- Семенов А.Л.* Лексика китайского языка. Москва, 2007.
- Яйцева В.Н.* Языкознание. Большой энциклопедический словарь. Москва, 1998.
- 葛本仪者。现代汉语词汇学。东营: 山东人民出版社, 2007.
- 现代汉语词典。北京: 商务印书馆, 1998.
- 中国税法, 编委会。中国税务出版社, 2006.
- 中华人民共和国刑事诉讼法, 法律出版社, 2009.
- 中华人民共和国民法诉讼法, 中国法制出版社, 2007.